Opi käyttämään Facebookia

Julkaistu 12.11.2024 (päivitetty 11.4.2025)

Perustietoa monipuolisesta sosiaalisen median sovelluksesta Facebookista ja sen toiminnallisuuksista ja asetuksista.

Facebook on monipuolinen sosiaalisen median sovellus, jossa voi seurata tuttuja ihmisiä ja toimijoita, löytää kiinnostavia keskusteluryhmiä ja saada tietoa tapahtumista tai vaikka matkailukohteista. Tähän ohjeeseen on koottu perustietoa Facebookin toiminnallisuuksista sekä asetuksista. Tutustu ohjeeseen ja opi käyttämään Facebookia.

Sosiaalisen median ideana on, että ihmiset keskustelevat ja ovat vuorovaikutuksessa keskenään. Jokainen kuitenkin päättää itse, mikä tuntuu luontevalta ja kuinka paljon itsestään haluaa kertoa. Facebookia voi käyttää aktiivisesti esimerkiksi pelkkään tiedon hakuun tai vaikka ryhmissä keskusteluun. Erilaisista asetuksista riippuu, ketkä julkaisujasi voi lukea (omassa profiilissasi tai ryhmissä), mutta hyvistäkin asetuksista huolimatta on muistettava, että somessa kaikki voi päätyä julkiseksi.

Tästä ohjeesta löydät seuraavat asiat:

- Käyttäjätili
- Uutisvirta
- Hakutoiminnot
- Kaverit
- Ryhmät
- Sivut
- Julkaisut ja tarinat
- Vuorovaikutus ja reaktiot
- Yksityisviestit eli Messenger
- Facebook-huijaukset ja -kaappaukset
- Tietosuojatarkistus ja tärkeimmät asetukset
- Facebook-tilin poistaminen
- Muistotila

Käyttäjätili

Facebook-käyttäjätili on sidottu joko sähköpostiosoitteeseen tai puhelinnumeroon. Salasanan on syytä olla vahva (eli riittävän pitkä ja vaikea arvata) ja erilainen kuin sähköpostissa ja muissa palveluissa. Käyttäjän on annettava myös syntymäaika ja sukupuoli. Henkilötiedot kannattaa määritellä yksityisiksi.

Yhdellä sähköpostiosoitteella tai puhelinnumerolla voi olla vain yksi Facebook-tili. Jos sähköpostiosoitteesi tai puhelinnumerosi poistuu käytöstä, muista vaihtaa uusi tieto käyttäjätilillesi ennen osoitteen/numeron sulkemista.

Facebook-ohje: Tilin palautus, jos et pysty käyttämään tilisi sähköpostiosoitetta tai matkapuhelinnumeroa.

Uutisvirta

Facebookin etusivulla näkyvä uutisvirta muodostuu seuraamiesi kavereiden, sivujen ja ryhmien julkaisuista. Joukossa on myös Facebookin suosittelemia julkaisuja, videoita ja sponsoroituja mainoksia. Näiden järjestykseen vaikuttavat Facebookin algoritmit, joita ei voi kytkeä kokonaan pois. Voit kuitenkin kiertää sisältösuosittelut ja katsoa kontaktiesi uusimmat viestit aikajärjestyksessä valikosta löytyvän syötenäkymän kautta. (Lue tarkemmin Sitran ohje.)

Jokaisen julkaisun vierestä löytyy kolmen pisteen valikko, josta avautuu erilaisia toimintoja, riippuen julkaisijasta. Voit esimerkiksi tallentaa itseäsi kiinnostavan julkaisun tai piilottaa tai

ilmiantaa epäasiallisen tai huijaukseksi epäilemäsi julkaisun. Jos kyseessä on kaveri tai ryhmä, voit lopettaa tämän seuraamisen tai poistua ryhmästä. Mainosten osalta voit va haluatko nähdä enemmän vai vähemmän sen kaltaisia julkaisuja, mutta mainosten määrään et voi vaikuttaa.

Hakutoiminnot

Voit etsiä ihmisiä, ryhmiä tai sivuja *Hae Facebookista* -kentän avulla (suurennuslasin kuva).

Hakusanoina voi käyttää henkilön, yhdistyksen tai yrityksen nimeä, kahvilaa, kirjastoa, tapahtumapaikkaa, esiintyjää, julkisuuden henkilöä, kotikaupunkia, kaupunginosaa, matkailukohdetta, harrastusta, koirarotua tai vaikkapa syntymävuotta (esim. Syntynyt xx-luvulla).

Kun löydät tutun ihmisen, klikkaa *Lisää kaveri*, jolloin henkilö saa sinulta kaveripyynnön, joka hänen täytyy vielä hyväksyä. Kiinnostavan ryhmän kohdalla valitse *Liity* ja odota, että joku ryhmästä hyväksyy vielä pyyntösi. Kiinnostavan sivun kohdalla valitaan *Seuraa*.

Kaverit

Aktiivisen hakemisen lisäksi saatat ”törmätä tuttuihin” esimerkiksi heidän kommentoitua jotain julkaisua. Klikkaamalla henkilön nimeä pääset katsomaan hänen profiiliaan (sen verran kuin hän on asetuksissaan antanut vieraiden nähdä). Varmistuttuasi, että tunnet henkilön, voit lähettää kaveripyynnön.

Vastaavasti voit saada itse kaveripyyntöjä. Kaveriksi kannattaa hyväksyä vain tuttuja ja luotettavia henkilöitä. Lähettäjä ei saa ilmoitusta, jos hylkäät kaveripyynnön. Omaa kaverilistaa kannattaa myös aika ajoin käydä läpi. Löydät kaverilistan oman profiilisivun kautta. Jos haluat poistaa jonkun kaverilistaltasi, klikkaa nimen vieressä olevaa kolmen pisteen valikkoa ja sen jälkeen *poista kavereista*. Henkilö ei saa ilmoitusta poistamisesta.

Ryhmät

Ryhmiä on sekä *julkisia* että *yksityisiä*. Julkisissa ryhmissä kuka tahansa pääsee lukemaan ryhmän julkaisuja ja näkemään, keitä ryhmässä on, mutta kirjoittaakseen täytyy yleensä liittyä ryhmään. Jos kuka tahansa saa kirjoittaa ryhmään, häiriköiden ja huijareiden mahdollisuus kasvaa. Ryhmillä on aina vähintään yksi ylläpitäjä, joka vastaa ryhmän

asetuksista ja moderoi eli valvoo keskustelua sekä tarvittaessa pystyy poistamaan julkaisuja tai ryhmän jäseniä.

Yksityisen ryhmän voi löytää hakutoiminnolla, mutta sen sisältö on vain hyväksyttyjen jäsenien nähtävillä. *Liity*-painikkeen kautta ryhmän ylläpitäjä saa ilmoituksen pyynnöstäsi ja voi hyväksyä sinut ryhmään. Joskus ryhmään liittymisen yhteydessä pyydetään vastaamaan joihinkin kysymyksiin tai hyväksymään ryhmän säännöt.

Ryhmässä voit

- lukea toisten kirjoituksia
- kommentoida toisten kirjoituksia
- luoda oman julkaisun eli aloittaa keskustelun jostain haluamastasi aiheesta
- joissain ryhmissä voit julkaista myös nimettömänä

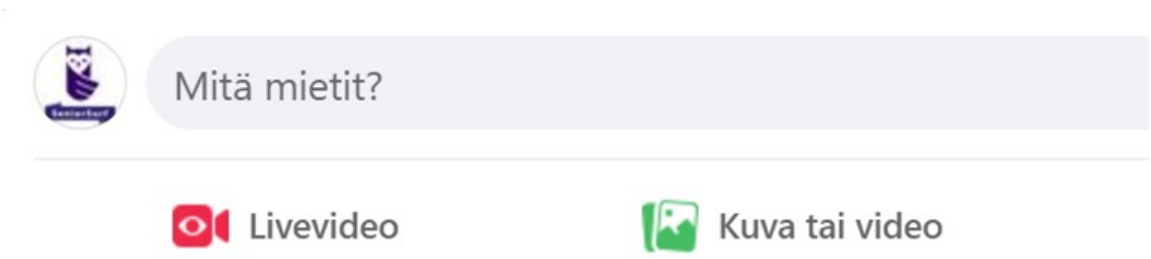
Sivut

Sivu on useimmiten jonkin organisaation tai palvelun ylläpitämä ja sillä kerrotaan kyseisen tahon toiminnasta ja siihen liittyvistä uutisista. Monilla pienillä yrityksillä saattaa olla pelkät Facebook-sivut perinteisten www-sivujen sijaan. Kyseessä on siis organisaation tai palvelun viestintäkanava, johon julkaisuja voi tehdä vain sivun ylläpitäjät. Kuka tahansa Facebook-käyttäjä voi kuitenkin kommentoida julkaisuja.

Sivu on aina kaikille julkinen. Jos olet kiinnostunut jostain toimijasta ja haluat nähdä tämän julkaisut säännöllisesti, valitse *Seuraa sivua*. Näin julkaisut ilmestyvät omaan uutisvirtaasi. Asetuksista voit valita, saatko uusista julkaisuista myös ilmoituksen.

Julkaisut ja tarinat

Voit luoda julkaisun klikkaamalla etusivullakin näkyvää *Mitä mietit* -kenttää.

Voit kirjoittaa esimerkiksi jostain tekemästäsi havainnosta, tapahtumasta tai mielipiteestäsi. Voit myös lisätä julkaisuun kuvan tai videon omalta laitteeltasi. Klikkaamalla omaa profiilikuvaasi pääset omalle sivullesi, jossa näet kaikki aikaisemmat julkaisusi allekkain.

Tarinat ovat vuorokauden näkyvillä olevia julkaisuja, jotka sisältävät yleensä jonkin kuv
videon. Lisäksi siihen voi lisätä tekstiä, musiikkia ja muita elementtejä. Tarinat näkyvät uutisvirran yläreunassa ja sellaisen voi tehdä klikkaamalla *Luo tarina* -painiketta.

Monet käyttävät Facebookia ahkerasti, vaikka eivät juuri koskaan julkaise omaan profiiliin yhtään mitään. Pohdi, mikä itsestäsi tuntuu luontevalta. Ja muista tarkistaa yksityisyysasetuksista, kenelle julkaisusi näkyvät!

Maapallon kuva julkaisijan nimen alla kertoo sen, että kyseinen julkaisu on julkinen eli kaikkien nähtävillä. Sama asetus koskee julkaisun alla olevia kommentteja.

Vuorovaikutus ja reaktiot

Facebookissa voit olla vuorovaikutuksessa ja reagoida muiden julkaisuihin eri tavoin. Julkaisujen alta löydät toimintorivin, josta voi löytyä seuraavia toimintoja: tykkää, kommentti, lähetä ja jaa.

Reaktiot. Voit kertoa mielipiteesi esimerkiksi tykkäämällä julkaisusta. Peukun lisäksi löytyy myös muita reaktioita: sydän, läheisyys, nauru, hämmästys, suru ja viha. Saat ne esiin tietokoneella viemällä osoittimen Tykkää-tekstin päälle ja mobiilissa painamalla hieman pidempään Tykkää-painiketta.

Kommentit. Julkaisujen alla voi käydä keskustelua keskustelun aloittajan ja muiden keskusteluun liittyvien kanssa. Muista, että julkaisun julkisuusasetus määrittelee, ketkä kommenttisi näkevät: kaverin julkaisussa vähintään kaikki hänen kaverinsa, ryhmässä vähintään kaikki ryhmän jäsenet. Julkisten sivujen kommentit on kaikkien Facebookin käyttäjien luettavissa. Kaikkea ei kuitenkaan tarvitse kommentoida: uutisia ja julkaisuja voi vain selailla ja lukea.

Lähetä-painike sisältää saman symbolin, kuin WhatsApp-sovellus. Tällä painikkeella voitkin jakaa julkaisun suoraan WhatsAppin kautta kaverillesi.

Jaa-painikkeella voit jakaa julkisen julkaisun esimerkiksi omassa profiilissasi tai ryhmä
Jos julkaisun alla ei ole Jaa-painiketta, julkaisun yksityisyysasetukset estävät sen jakan

Yksityisviestit eli Messenger

Messenger on Facebookin oma viestipalvelu, jossa voi lähettää yksityis- ja ryhmäviestejä muille Facebook-käyttäjille. Älypuhelimeen tarvitaan erillinen Messenger-sovellus. Selaimessa Messengeriin pääsee Facebookin kautta (kuvake oikeassa ylälaidassa, profiilikuvan ja ilmoitus-kuvakkeen vieressä).

Omien Facebook-kaverien viestit tulevat suoraan Keskustelut-kansioon. Jos joku ulkopuolinen lähettää sinulle viestin, siitä tulee viestipyyntö, joka löytyy valikosta (käyttöjärjestelmästä riippuen joko kolme viivaa, kolme pistettä tai ratas-symboli). Voit ensin lukea viestipyynnön ja valita sitten, haluatko vastata vai hylätä sen, ilman että lähettäjä saa siitä ilmoitusta.

Facebook-huijaukset ja -kaappaukset

Ikävä kyllä Facebookissa on myös huijareita. Se kannattaa pitää mielessä ja siksi erilaisia viestejä ja mainoksia on hyvä lukea hieman epäilevien silmälasien lävitse. Yleinen ohje on: älä hätäile, kysy toisen mielipidettä ennen kuin toimit. Yleensä lottovoitolta kuulostavat tarjoukset ovat huijausta!

Moni yritys on varmentanut oman Facebook-tilinsä, mikä näkyy **sinisenä oikeinmerkkinä**.

Yleisimpiä huijaustyyppejä:

- Valenettikauppojen mainokset (kauppaavat esim. merkkituotteita huomattavaan ale-hintaan).
- Tuntemattomilta tulleet, yleensä tunteisiin vetoavat kommentit henkilökohtaiseen julkaisuusi, pyrkivät jatkamaan keskustelua yksityisviestein.
- Julkaisut, joissa tarjotaan työtä, pyydetään lahjoittamaan tai sijoittamaan. Näissä pyydetään yleensä ottamaan yhteyttä yksityisesti ja tavoitellaan henkilötietoja ja rahaa.
- Kaveri avun tarpeessa lähestyy Messengerin kautta, esim. ”Hei, voisitko antaa puhelinnumerosi” – kohta saat tekstiviestinä koodin, jota keskustelukumppani kysyy. Kyseessä on kuitenkin kaverisi tilin hakkeroinut huijari, joka pyrkii saamaan nyt sinun tilisi haltuunsa.

- Valeprofiili eli toiseksi tekeytyvä henkilö ottaa kontaktia tai haluaa kaveriksesi.

Trollit

On hyvä tietää, että sosiaalisessa mediassa on myös *trolleja* eli käyttäjiä, joiden pääasiallinen tarkoitus on aiheuttaa hämmennystä ja eripuraa kommenteillaan. Näiden käyttäjien profiilit voi tunnistaa esimerkiksi keksityn kuuloisesta nimestä, epämääräisestä profiilikuvasta ja harvinaisen suuresta tai pienestä kaverimäärästä.

Miten toimia, jos epäilet, että Facebook-tilisi on kaapattu

Netistä löytyy useita toimintaohjeita, jos epäilet, että Facebook-tilisi on hakkeroitu eli kaapattu

- Facebookin oma ohje: Jos uskot, että Facebook-tilisi on hakkeroitu
- Yle: Toimi näin, jos tilisi kaapataan

Tietosuojatarkistus ja tärkeimmät asetukset

Huolehtimalla tärkeistä asetuksista pidät Facebook-tilisi mahdollisimman turvassa.

Asetuksilla määrittelet

- kuka näkee jakamasi sisällön
- mitä tietoja itsestäsi näytät muille
- miten sinut voidaan löytää Facebookista

Käyttäjätilin turvallisuutta lisäävät

- turvallinen salasana
- kaksivaiheinen todennus

Oma kaverilista kannattaa aika-ajoin käydä läpi ja tarkistaa, ettei ole vahingossa hyväksynyt vieraita henkilöitä kaverikseen.

Kaksivaiheisen todennuksen avulla saat aina ilmoituksen toiselle laitteellesi, kun joku yrittää kirjautua sisään vieraalla laitteella tai selaimella. Suojaustapa voi olla esimerkiksi matkapuhelimeen lähetettävä tekstiviestikoodi.

Facebookin ohjattu tietosuojatarkistus

Tarkemmat ohjeet tilin suojaamisesta laitetyypin mukaan

Facebook-tilin poistaminen

Jos haluat lopettaa Facebookin käytön, voit poistaa tilin joko väliaikaisesti tai pysyvästi. Pysyvä poistaminen lopettaa myös Facebook Messengerin käytön. Ennen lopettamista huolehdi tärkeiden tietojen (esim. kuvien) lataamisesta laitteellesi.

1. Valitse käyttäjätilin asetukset: Tilikeskus
2. Henkilökohtaiset tiedot
3. Tilin omistajuus ja hallinta
4. Käytöstäpoisto tai pysyvä poistaminen
5. Jos sinulla on useampia Meta-tilejä, valitse tili jonka haluat poistaa
6. Valitse ”Poista tili käytöstä” (väliaikainen) tai ”Poista tili” (pysyvä)
7. Facebookin erilaisista houkutuksista (etsi kavereita, ohjeet) huolimatta valitse ”Jatka”
8. Vahvista tilin poistaminen antamalla salasana

Facebook lupaa poistaa tilin 30 vrk päivän kuluttua. Jos kirjaudut uudestaan tuona aikana, tilin poisto peruuntuu.

Muistotilan asettaminen

Jokaisen käyttäjän on hyvä miettiä etukäteen, mitä Facebook-profiilillesi tapahtuu kuolemasi jälkeen.

1. Valitse käyttäjätilin asetukset: Tilikeskus
2. Henkilökohtaiset tiedot
3. Tilin omistajuus ja hallinta
4. Valitse tili
5. Valitse ”Siirrä tili muistotilaan”, jolloin voit valita itsellesi perintöyhteyshenkilön, tai ”Poista kuoleman jälkeen”, jolloin kaikki Fb-sisältö poistetaan, kun Fb saa tietää kuolemastasi

Edesmenneen henkilön perheenjäsen voi olla yhteydessä Facebookin ja ilmoittaa henkilön kuolemasta.

Julkaistu 12.11.2024 (päivitetty 11.4.2025)